

VALTERI

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

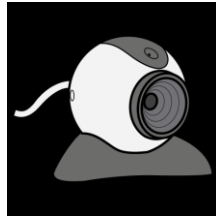
Sijoitettujen lasten ja nuorten koulunkäynnin tukeminen – kokemuksia ja kokeiluja

**TYKS-alueen
kokeilutoiminta**

5. VIP-kinkarit 6.5.2021

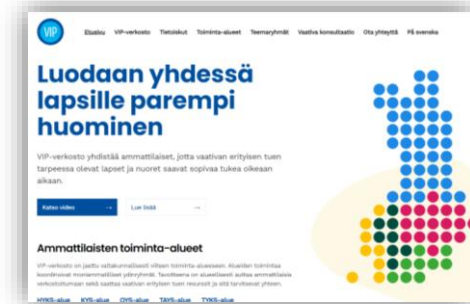
Työskentelystä

Liisa
täällä
kysyy...

Merja:
Puhelu, olen
hetken pois...

Kinkereiden materiaali
löytyy: vip-verkosto_TYKS-
alue_VIP-kinkerit

VALTERI

Oppilaat eivät voi
valita koulun aikuisia.
Sinä voit valita työn,
josta tykkäät. *

Pahoja lapsia ei ole.
Mutta paljon on sellaisia
kohtaloita, mistä sinulla
ei ole vielä mitään
käsitystä. *

Tervetuloa!

*Mika Saatsi. Pimeän koulutien voimalauseet.

Aikataulu 6.5

Tavoitteet

14.00 **Tervetuloa!**

14.15 **TOP Tuki oikeasta paikasta – hankkeen
päänostot sijoitettujen lasten
koulunkäynnistä**

*Petra Ahonen, lastensuojelun erityisasiantuntija, TOP -
hanke, Satakunta ja Marketta Raivio, johtava
sosaalityöntekijä, Pori*

15.15 **Kysymyksiä ja keskustelua**

15.30 **Päätös**

Pohdit omia ja yhteisösi mahdollisuuksia monialaisessa yhteistyössä

Päivität tietojasi sijoitettujen lasten koulunkäynnin tukemisesta

Kuulet ajankohtaista tietoa TOP-hankeesta

Oma käsityksesi SI-SOTE-yhteistyön merkityksellisyydestä vahvistuu

Osallistujat: Kuntien kasvatus-, opetus- ja opiskeluhooltohenkilöstö ja muut kiinnostuneet, konsultaatio-koulutukseen osallistuvat tiimit

VIP-kinkerit! iltapäivisin klo 14-15.30

Vaativa erityinen tuki
Vip-kehittämistoiminnan
helmet
9.12.2020

Opiskeluhuollon raamit
ja rivitanssi
21.1.2021

Opiskeluhuollon
haasteet hallintaan
8.3.2021

Monialainen yhteistyö
ja perhekeskukset -
totta vai tarua?
8.4.2021

Sijoitettujen lasten ja
nuorten koulunkäynnin
tukeminen -
kokemuksia
ja kokeiluja
6.5.2021

- VIP-kehittämistoiminta pähkinänkuoressa ja työtämme tukevat helmet
- Reitit verkkoviidakossa - mistä löydät tietoa:
 - Kouluakäymättömyydestä
 - Sijoitettujen lasten koulunkäynnistä ja
 - Toiminta-alueittain järjestettävästä opetuksesta
- Tarkastelussa omat, koulun ja kunnan käytänteet vaativaa erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten tukemisessa

- Kertauskurssi ja päivitys opiskeluhuollosta
- Vinkit ja linkit
 - Opiskeluhuollon kehittämiseen
 - verkostoyhteistyöhön,
 - hyvän kokouksen elementtien rakentamiseen
- Tarkastelussa omat, koulun ja kunnan hyvät käytänteet ja kehittämisen kohteet opiskeluhuollosta ja monialaisessa yhteistyössä
- Ideoita, innostusta ja iloa omaan työhön

- Interventiot käytännössä
- Monialaisen yhteistyön sudenkuopat ja niiden selittäminen
- Systeminen työote ja käytännön esimerkkejä toiminnasta
Päivi Petrelius

- SISOTE -yhteistyön vahvistaminen
- Tietoisku Sote-akatemiasta ja Osaamispuusta
Jaanet Salminen
- Lapsiperhepalvelujen kehittämisen painopisteet
Hanne Kalmari

- TOP Tuki oikeasta paikasta - hankkeen päänostot koulunkäynnin näkökulmasta
Petra Ahonen ja Marketta Raivio
- VIP-verkoston ja konsultatiivisen työn mahdollisuudet monialaisen työn vahvistamiseksi

Tulevaisuuden täydellinen koulumaailma

 Pesäpuu ry

TULEVAISUUDEN
TÄYDELLINEN
KOULUMAAILMA

*"Ei voi olettaa, että jos on laitoksessa
niin on automaattisesti ongelmanuori.
Mekin ollaan yksilöitä."*

 Pesäpuu ry

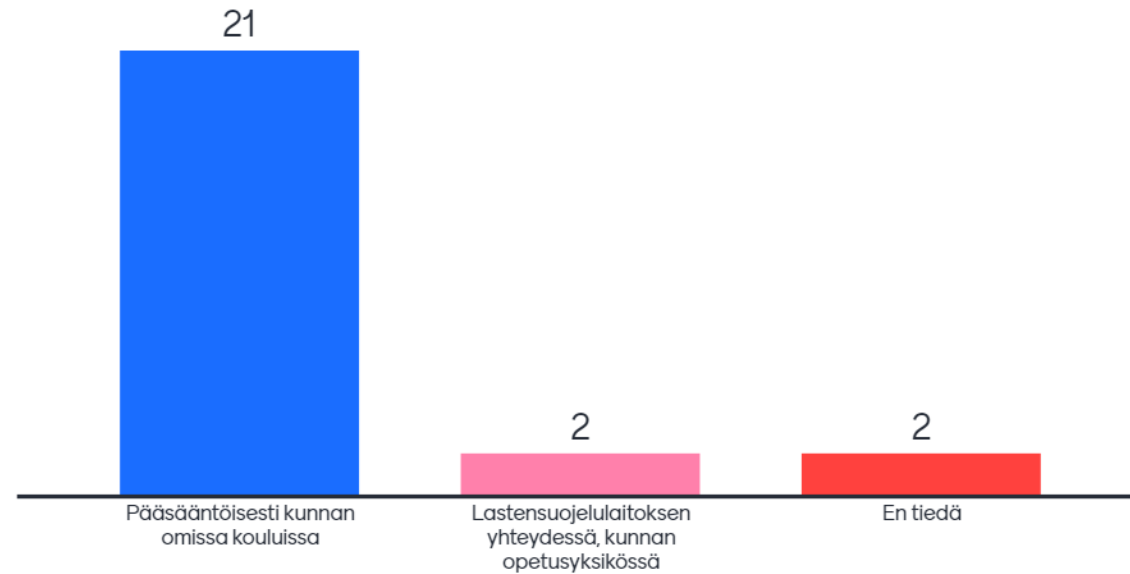
VALTAKUNNALLINEN
LASTENSUOJELUJÄRJESTÖ

Miten kunnassanne järjestetään
sijoitettujen lasten ja nuorten opetus?
<https://www.menti.com/xbxfis86yg>

Sijoitettujen lasten koulunkäynti järjestetään kunnassamme

Mentimeter

Sijoitettujen lasten koulunkäynnissä tulisi kehittää...

- Koulun henkilökunnan, opettajien ja ohjaajien traumatietoisuutta ja tietoa opetuksen järjestämisestä trauman kokeneelle oppilaalle.
- Opettajien tietoisuutta lastensuojelusta ja traumatisoituneiden lasten kohtaamisesta.
- Verkostotyötä, tuen muotoja, joustavuutta, verkostoyhteistyötä.
- Yhteistyötä sosiaalitoimen sekä tiivistystä yhteistyöhön sijoituspaikan kanssa
- yhteistyötä lapsen kotikunnan kanssa
- Lisätä moniammatillista yhteistyötä lapsen kanssa työskentelevien tahojen kanssa.
- Alkukartoituksen tekeminen ja koulunkäynnin suunnittelu.
- Riittävä emotionaalinen tuki, esimerkiksi kuraattori tai psykiatrinen sairaanhoitaja, ja erityisopetus, jotta lapsella olisi mahdollisuus saavuttaa oma taitotasonsa
- Arviointia, oppilashuoltoa sekä mahdollisuutta opiskella kunnan järjestämässä koulussa niiltä osin kuin se on mahdollista.
- Olen töissä varhaiskasvatuksessa, enkä tällä hetkellä ole ihan perillä ko. asioista kunnassa.

top

TUKI OIKEASTA PAIKASTA
STÖD FRÅN RÄTT PLATS

 PIKASSOS

Sijoitettujen lasten koulunkäynnin tukeminen - kokemuksia ja kokeiluja

VIP-kinkarit 6.5.2021

Petra Ahonen, TOP-hanke

**Marketta Raivio, Satakunnan lastensuojelun
kehittämisyksikkö**

Miksi sijoitettujen lasten koulunkäyntiä pitäisi erityisesti tukea?

Sijoitetun lapsen reppu painaa!

Sijoitus traumatisoi - aina

Kokemukset ennen sijoitusta?

Kokemukset aikaisemmista kouluista?

Oppimisvaikeudet, puutteelliset kouluvalmiudet?

Tulevaisuus?

Lastensuojeluasiakkuus

Psyykkiset ongelmat?

Kaltoinkohtelukokemukset?

Ihmissuhteet: läheiset, sijaishuoltopaikan aikuiset ja lapset, kaverit...

Lastensuojelulain 52 a §

- Sivistykselliset oikeudet sijaishuollon aikana
- Lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen sijaishuollon aikana siten kuin niistä säädetään varhaiskasvatuslaissa (540/2018) ja perusopetuslaissa (628/1998). Lapsen asiakassuunnitelmaan on kirjattava, miten hänen varhaiskasvatuksensa, perusopetuksensa tai muu lapsen opetus järjestetään sijaishuollon aikana.
- Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän tulee tehdä yhteistyötä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen tai muun lapsen opetuksen järjestäjän kanssa lapsen kodin ulkopuolisen sijoituksen valmistelun aikana sekä sijoituksen aikana.
- Lapsen hoidosta ja kasvatuksesta sijaishuollossa vastaavan työntekijän tulee toimia yhteistyössä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen tai muun lapsen opetuksen järjestäjän kanssa.

Lapsen tärkeät ihmissuhteet

- Huostaanottoon ja sijoitukseen johtavat syyt ovat aina yksilöllisiä.
- Lasta ei koskaan sijoiteta kevyin perustein pois omasta perheestään, ensisijaisesti pyritään siihen, että hän voisi asua vanhempiensa luona tukemalla lasta ja perhettä
- Lapsi otetaan huostaan ja sijoitetaan silloin, kun hänestä ei voida kotona huolehtia riittävällä tavalla tai lapsen omasta käytöksestä on vaaraa hänen kasvulleen ja kehitykselleen.
- Lasten sijaishuoltopaikkoja ovat perhehoidon eli sijaisperheiden lisäksi ammatilliset perhekodit ja lastensuojelulaitokset.
- Huostaanoton ja sijoituksen aikana lapsella on oikeus olla yhteydessä vanhempiinsa ja muihin läheisiinsä sekä tavata heitä, mikäli se ei ole lapselle haitaksi
- Lomat ja viikonloppuvierailut kotona saattavat myös heijastua lapsen käyttäytymiseen koulussa

Lastensuojelun sijoittamien lasten opetus

Patio-raportti <https://www.patio.fi/web/pepa-2019-valtakunnallinen/sijoitettujen-lasten-opetuksen-yhteistyö1>

- Oppivelvollisuusikäiset lapset on sijoitettu useimmin perhehoitoon, sitten laitoshuoltoon ja harvemmin ammatilliseen perhehoitoon
- 74,2 % sijoitetuista lapsista opiskelee kuntien omissa kouluissa
- Lastensuojelulaitosten yhteydessä sijaitsevassa kunnan opetusyksikössä koulua käy 17,4 % sijoitetuista lapsista

Haasteita

- lisääntynyt erityisopettajien tarve aiheuttaa huomattavia ongelmia
- tehostetun ja erityisen tuen tarve
- koulunkäynninohjaajien puute
- tiedottaminen sosiaalitoimen ja opetustoimen välillä aiheuttaa ongelmia
- mielenterveyteen liittyvät haasteet ovat merkittävä ongelma
- poissaolot selittävät ongelmaa kaupungeissa, maaseudulla eivät
- oppilaiden arviointi ei merkittävästi eroa

Kouluterveyskysely (2019): sijoitetut lapset ja koulu

- sijoitetuilla koulunkäynnistä pitäminen kautta linjan harvinaisempaa kuin muilla. 4-5-luokkalaisilla ero ei vielä kovin suuri (73 % vs. 78 %). 8-9-luokalla ero repeää (41% vs. 61%). Lukiossa on myös suurehko ero, ammattikoululaisilla ei juuri eroa.
- mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista: 4-5-lk, 8-9-lk ja lukiossa sijoitetuilla hieman alempi kuin muilla, ammattikoulutuksessa sama kuin muilla. Noin puolella ylipäänsä mahdollisuus keskustella.
- 8-9-luokkalaiset ovat olleet samassa paikassa lyhimmän ajan

Taulukko 5. Sijoitettujen lasten ja nuorten ikä ensimmäisen sijoituksen alkaessa, %

Luokka-aste	Alle 3- vuotias	3-6- vuotias	7-12- vuotias	Yli 12- vuotias
Perusopetus 4. ja 5. lk	26	27	35	na
Perusopetus 8. ja 9. lk	19	19	28	3
Lukio 1.-2. vsk	15	21	29	32
AOL 1.-2. vsk	17	19	28	34

THL: Kouluterveyskysely 2019

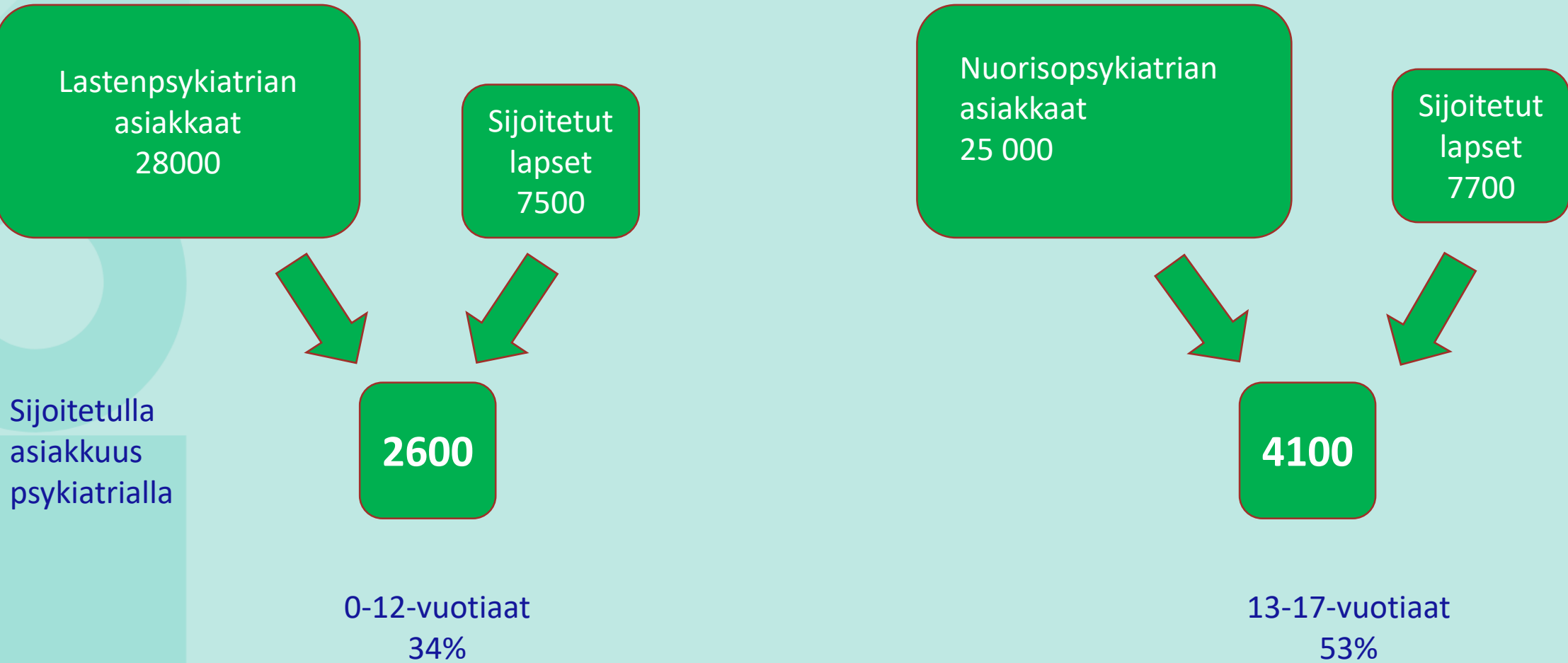
Taulukko 6. Sijoitettujen lasten ja nuorten asumisaika nykyisessä sijoituspaikassa, %

Luokka-aste	Alle vuoden	1-3 vuotta	4-6 vuotta	7 vuotta tai enemmän
Perusopetus 4. ja 5. lk	18	26	17	27
Perusopetus 8. ja 9. lk	26	27	16	25
Lukio	17	21	19	41
AOL	20	27	17	33

THL: Kouluterveyskysely 2019

Sijoitetuista psykiatrisen hoidon piirissä

Tarja Heino, Martta Forsell, Pia Eriksson, Päivi Känkänen, Päivi Santalahti ja Mia Tapiola THL – Päätösten tueksi 50/2018
Lastensuojelun, lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian yhteiset asiakkaat – yhteinen vastuu

Sijoitetulla
asiakkuus
psykiatrialla

Satanuoret – Kysely laitoksessa asuville nuorille

- TOP-hanke pyysi Satanuoria selvittämään tällä hetkellä laitoksessa asuvien nuorten ajatuksia koulusta
- Lastensuojelulaitokseen lähetettiin kahden Satanuoren tekemät videot, joilla nuoret esittivät Satanuorten yhdessä laatimat kysymykset
- Kysely lähetettiin kaikkiin satakuntalaisiin laitokseen, vastauksia tuli 5 laitoksesta
- Vastaajien ikähaarukka oli 12-17 vuoteen
- Vastaajista puolet kävivät laitoksen yhteydessä olevaa koulua

SATANUORET

Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikkö

Nuorten kokemuksia

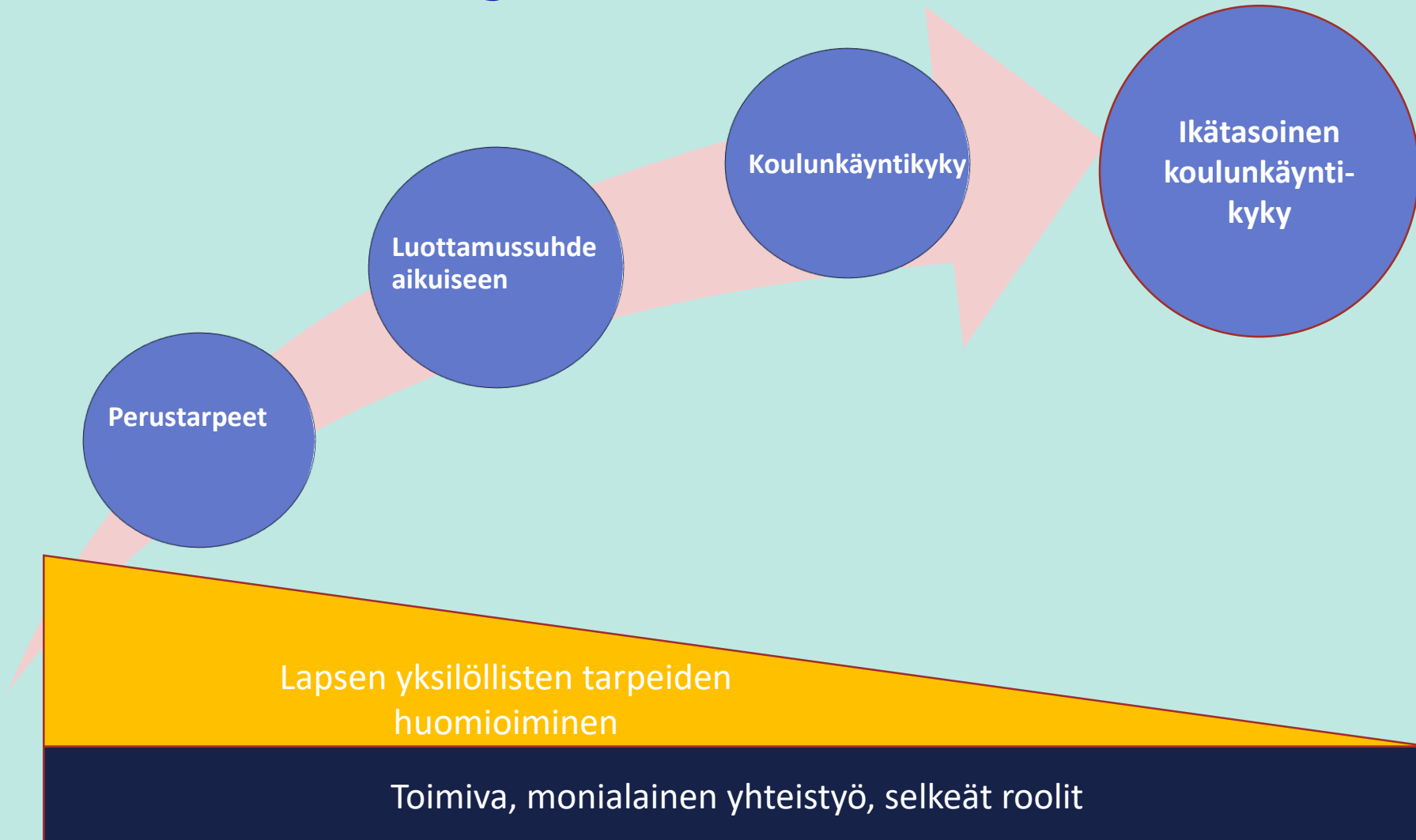
- Nuoret eivät kokeneet juurikaan eroa asemassaan verrattuna ei-sijoitettuihin, jos kokivat, niin hiukan huonommaksi
 - Opettajien suhtautuminen laitoksessa asuviin nuoriin tuntui negatiivisemmalta kuin muihin nuoriin - Opettajakohtaisia eroja!
- Nuoret eivät usko opettajien tai muun henkilökunnan juurikaan tietävän mitään lastensuojelusta
- Laitoksessa asumisen ajatellaan olevan nuoren “omaa syytä”
- Koulussa on useimpien mielestä on turvallista, muutama vakava kokemus turvattomuudesta tuli kuitenkin esiin
- Helpointa koulussa on ollut ekaluokalla, joidenkin mielestä myös 7. luokalla vaikeimpia 8. ja 9. luokka

Satakunnan pohdintaa

- Satakunnassa lastensuojelulaitokset ovat Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikön tukemana pohdiskelleet sijoitettujen lasten koulun käyntiä vuodesta 2008
- Yksilöllisyys ja räätälöinti ovat avain vastaus, käy lapsi yleisopetuksessa tai erityisen tuen päätöksellä laitoksen yhteydessä sijaitsevassa kunnan opetusyksikössä
- Tehty selvitys tukee tätä ajatusta: selvityksessä tehtiin Delfoi-menetelmällä kysely lapsen eheytyksen, lastensuojelun, opetuksen ja lastensuojelun laitoshuollon asiantuntijoille
- SISUKAS-malliin liittyvä Mun sieluun sattuu- psyykkisesti oireilevat lapset koulussa Satakunta 2017-2018 (Sisukas-prosessi Tampereen yliopisto, Porin yksikkö, POSOK-hanke, Pesäpuu ry ja SATULA-hanke)
- Valterin kehittämisprosessi SosProlla v.2020

Koulun käynnistä koululaiseksi

Koulupolun alku

- Yksilöllistäminen
- Koulutaitojen harjoittelu
- Pienet tavoitteet → onnistumisen kokemus
- Lapsen vahvuuksien löytäminen
- Turvallinen oppimisympäristö
- Opettajan ja muiden arjen aikuisten tiivis yhteistyö

“Lapsen yksilöllinen kohtaaminen ja tarpeiden huomioon ottaminen, on tunnistettava lapselle parhaiten sopivat menetelmät.”

Onnistunut koulupolku

- Arviointi: olemassa oleva tieto, lapsi ja lapsen tuntevat aikuiset – opettajien tapaaminen!
- Yksilölliset koulujärjestelyt
- Selkeät roolitukset
- Yhteistyö
- Lapsen ja opettajan välinen suhde

Koulunkäynti on Suomessa asuville lapsille olennainen yhteisön jäsenyyden ja osallisuuden kokemuksen tekijä. On tärkeää mahdollistaa se myös sijoitetuille lapsille!

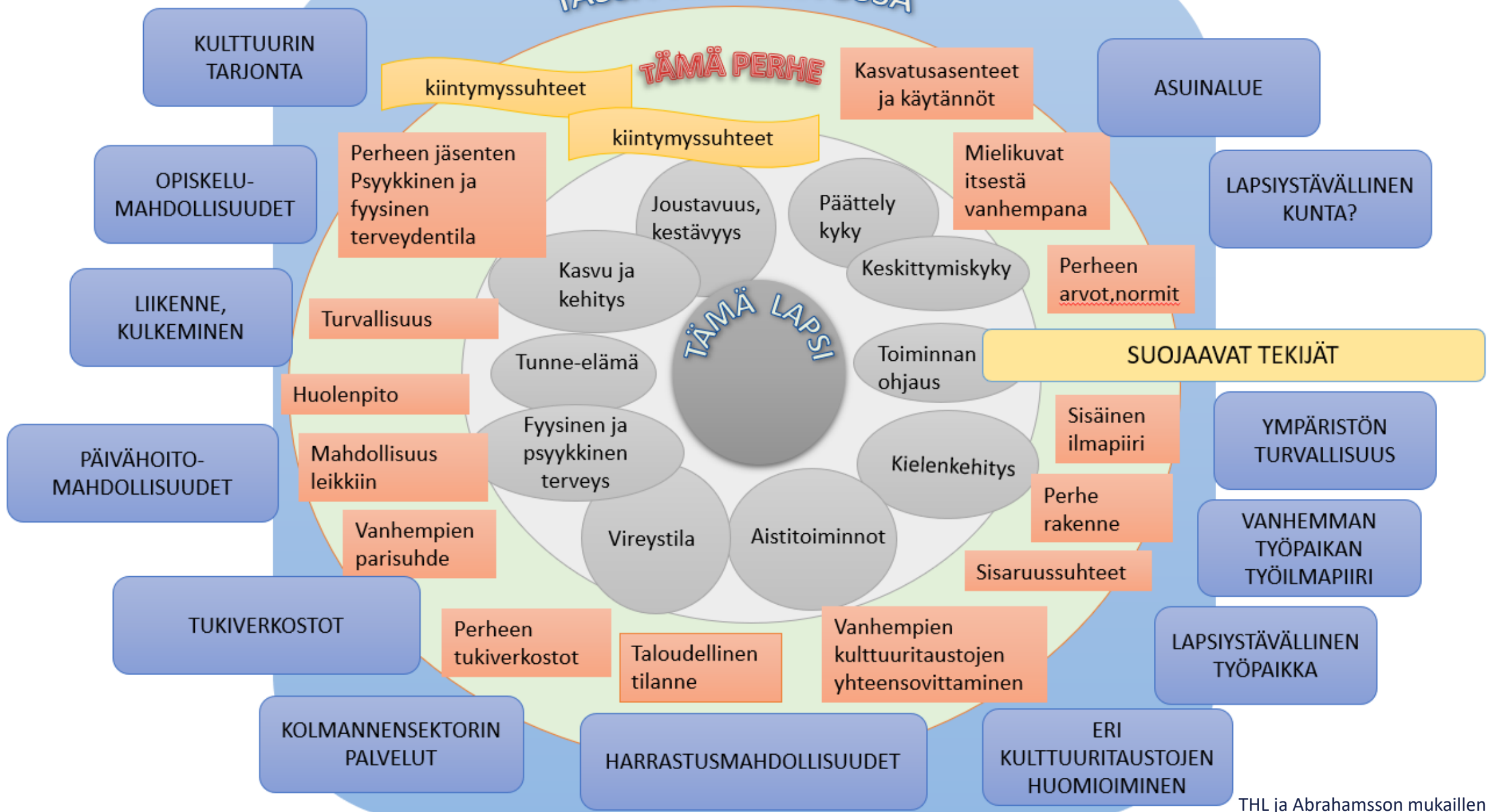
Toimenpide-ehdotukset

Patio raportti

- Tiedonkulkua eri toimijoiden välillä tulee parantaa
 - lainsäädännön tarkistus mahdollisimman selkeäksi
 - yhteinen koulutus ja vuoropuhelu hallinnonalojen kesken
 - erityistä huomiota tilanteeseen, jossa oppilas sijoitetaan toiseen kuntaan ja hallinnonalojen väliseen tiedonkulkuun
- Sijoitettujen lasten sivistykselliset oikeudet tulee turvata
 - asuinkunnan velvollisuus turvata oikeus opetukseen
 - räätälöinti oppilaan kokonaistilanne huomioiden
- Valtionosuusjärjestelmää tulee tarkistaa
 - Valtionosuusjärjestelmää on tarkistettava niin, että sijoitettavia lapsia ja nuoria vastaanottava kunta ei sijoituksen takia joudu taloudellisesti epäedulliseen tilanteeseen

TÄSSÄ YMPÄRISTÖSSÄ

THL ja Abrahamsson mukailleen

Mitä systeemisyys on?

- Systeemisessä työtöteessa lasten ja perheiden elämä nähdään laajana kokonaisuutena, jonka kaikki osat vaikuttavat toisiinsa.
- Syy-seuraussuhteet eivät ole siis yksisuuntaisia vaan usein kehämäisiä, jolloin jokainen systeemin osa on sekä syy että seuraus.
- Eri palveluissa toimivat työntekijät ovat myös osa perheen systeemiä. Heidänkin toimintansa ja valintansa vaikuttavat lapseen ja perheeseen.
- Tarvitaan johdon ja yhteistyökumppaneiden tukea ja sitoutumista.
- Tavoitteena on lapsen ja perheen osallisuuden ja toimijuuden sekä lapsen turvallisuuden ja hyvinvoinnin vahvistuminen.
- <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/systeeminen-toimintamalli-lastensuojelussa>

Systememisen asiakas työn periaatteet

- Suhteen luominen lapseen ja perheenjäseniin, lupaa pyytävä työote
- Dialogisuus ja yhteistoiminnallisuus kaikissa asiakastyön vaiheissa
- Perheen asiantuntijuuden, historian ja kokemusten huomioiminen
- Lapselle ja perheelle tärkeiden suhteiden tutkiminen
- Uteliaisuus ja avoimuus erilaisille tulkinta- ja ratkaisuvaihtoehdoille
- Pyrkimys luoda perheen kanssa jaettu ymmärrys tilanteesta
- Arvostus, voimavarakeskeisyys ja toiveikkuus
- Halu oppia jatkuvasti lisää siitä, miten tiimi voi olla perheille avuksi
- Konkreettiset, yhteiset, pienten askelten suunnitelmat asiakastyössä

Sijaishuolto, koulunkäynti ja systeemisyys

- Tiedätkö sinä, mitkä ovat yhteistyökäytännöt kunnassasi lastensuojelun ja koulutoimen välillä?
- Onko kunnassasi sovittu, kuinka sijaishuollossa asuvien lasten asioissa toimitaan koulunkäynnin osalta?
- Kuinka kunnassasi koulunkäynnin sujuvuus otetaan huomioon sijoitusprosessissa?
- Miten puututaan kouluakäymättömyyteen?

-> MindMe – koulu kuuluu kaikille kehittämisprosessi on alkanut Satakunnassa ja sen avulla pyritään löytämään vastauksia näihin kysymyksiin

MindMe

koulu kuuluu kaikille

Koulutus- ja kehittämisprosessi
Satakunnassa 2021-22

top

TUKI OIKEASTA PAIKASTA
STÖD FRÅN RÄTT PLATS

 Sisukas

 Pesäpuu ry

MITÄ?

MindMe – koulu kuuluu kaikille

Koulutus- ja kehittämisprosessin tavoitteet

- vahvistaa verkoston osaamista sekä systeemistä työtettä sijaishuollossa kasvavien opetuksen ja tuen järjestämisessä
- ohjata ja käynnistää kunnissa omat kehittämisprosessit
- kirkastaa palvelupolkuja, eri toimijoiden rooleja sekä luoda yhtenäisiä käytäntöjä
- hyödyntää kokemustietoa kehittämistyössä
- vahvistaa sijaishuollossa kasvavien ja heidän lähiaikuistensa osallisuutta sekä tarjota vertaistukea
- pilotoida/käynnistää Sisukas-toimintaa

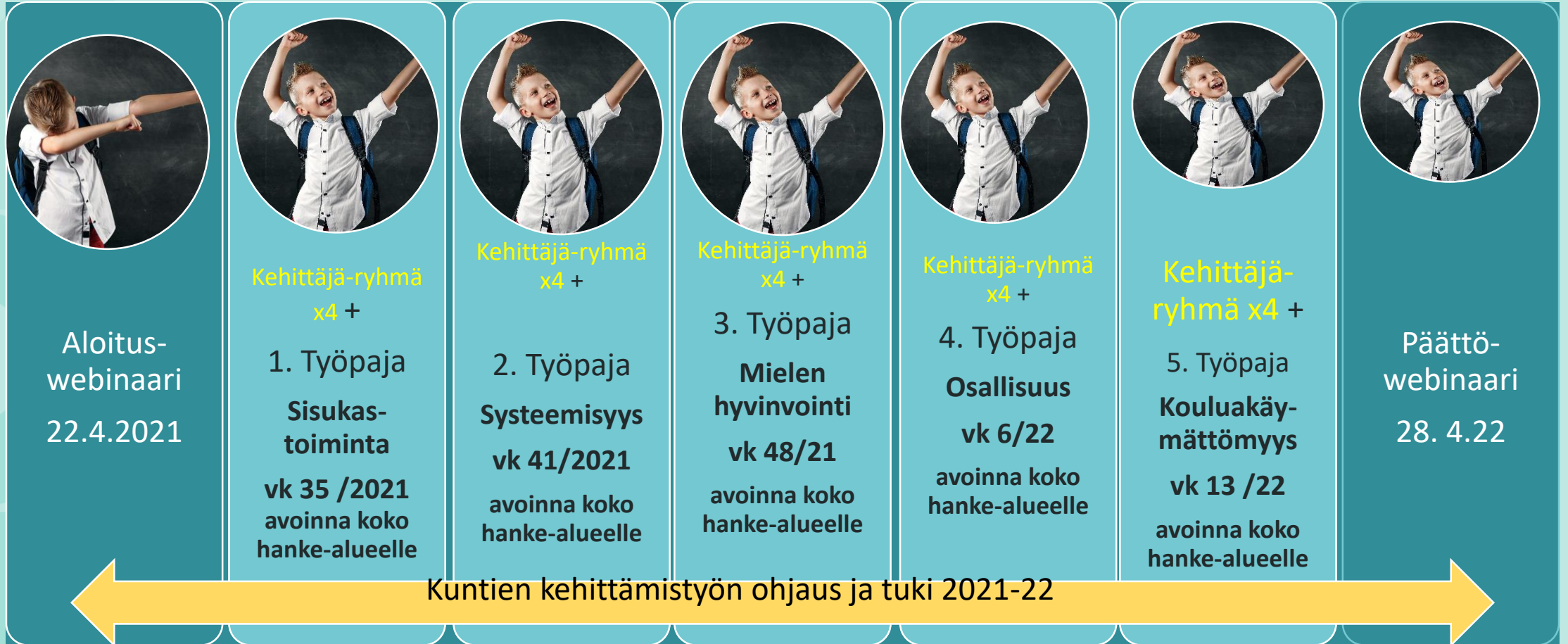
Sijaishuollossa kasvavien koulunkäynnin järjestäminen ja monialainen tuki Satakunnassa

- Kohderyhmä: Satakunnan kuntien lastensuojelun sivistystoimen, oppilashuollon, nuorisotoimen, terveydenhuollon ja kuntoutuksen toimijat sekä johto
- Pori, Eura, Ulvila ja Kankaanpää kokoavat omat monialaiset kehittäjäryhmät ja määrittelevät omat kehittämistavoitteensa
- Mukana Lauste Varsinais-Suomi ja Lagmansgården, Pohjanmaa
- Silta-työryhmä Satakunta maakunnallisesti mukana
- Huomioiden Satasairaalassa toimiva sairaalakoulu ja VIP- toiminta
- **Lisätietoja antavat ja prosessia ohjaavat:**
 - **Petra Ahonen**, petra.ahonen@pikassos.fi, **p.044-901 7243**
 - Jutta Mäntylä-Salo, jutta.mantyla-salo@porinperustusturva.fi
 - Christine Välivaara, christine.valivaara@pesapuu.fi
 - Hanna-Leena Niemelä, hanna-leena.niemela@pesapuu.fi

Lisätietoja...
MITEN?

MindMe- koulu kuuluu kaikille 2021-22

Tutustu tästä aiempiin prosesseihimme:

<https://pesapuu.fi/toiminta/koulun-ja-lastensuojelun-yhteistyö/mindme-koulu-kuuluu-kaikille/>

TUKI OIKEASTA PAIKASTA
STÖD FRÅN RÄTT PLATS

- **TOP-hanke Tuki oikeasta paikasta**
- **Lastensuojelun monialaisen kehittämisen hankkeet osana lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmaa**
- **Hankeaika 2020-2022 ja kansallisesti hankkeita käynnistynyt 5**
- **Kehittämistyötä koordinoivat sosiaalialan osaamiskeskukset ja hankkeita rahoittaa Sosiaali- ja terveysministeriö**

Tavoitteet ja työpaketit

Lastensuojelun asiakkaana olevat lapset ja nuoret saavat nykyistä paremman tuen koulunkäyntiinsä sekä tarvitsemansa mielenterveys- ja päihdepalvelut.

**Monialaisen
osaamisen tuki
ja palveluiden
sujuvuus**

Lastensuojelun monialainen osaaminen vahvistuu.

**Systemisen
lastensuojelun
vahvistaminen
alueella**

Lastensuojelun piirissä olevien lasten ja nuorten osallisuus ja vaikuttamisen mahdollisuudet lisääntyvät.

**Yhteistyö
kokemus-
asiantuntijoiden
kanssa**

Hankeverkoston henkilöstön toiminta-alueet ja vastuualueet

Pohjanmaa:

Emmi Hakala (Lastensuojelu ja päihdepalvelut)

Siv Kola (Systeeminen lastensuojelu ja työote)

Satakunta:

Petra Ahonen (Lastensuojelu ja koulut ja varhaiskasvatus, systeeminen lastensuojelu ja työote)

Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikkö

Varsinais-Suomi:

Johanna Lahtinen Projektipäällikkö (Hankehallinto)

Minna Huisman (Lastensuojelu ja mielenterveyspalvelut)

Minna Laitinen (Lastensuojelu ja mielenterveyspalvelut)

Saija Westerlund-Cook (Systeeminen lastensuojelu ja työote)

Marika Ahonen (Systeeminen lastensuojelu)

Aliisa Kuronen (Kokemusasiantuntijat, asiakasosallisuus)

Arttu Ala-Jokimäki (Viestintä)

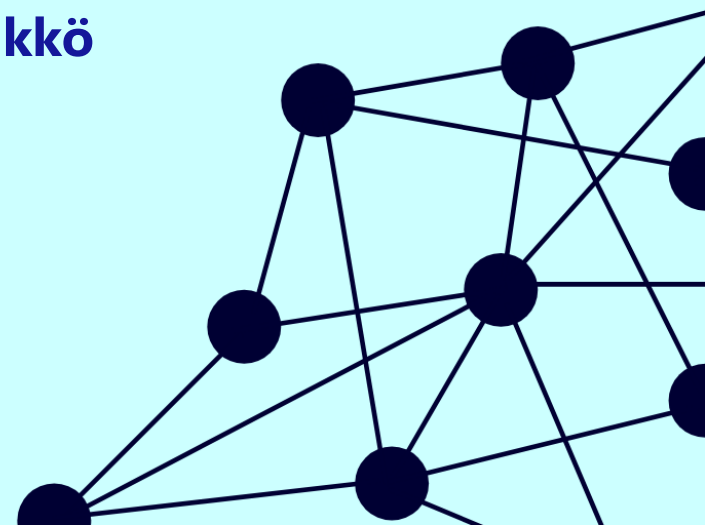
Hankeyhteistyö kokemusasiantuntijoiden kanssa.

FSKC: (Ruotsinkielisessä toteutuksessa mukana)

Toteuttamisesta vastaa hankeverkosto

- **Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus** (Oy VASSO Ab) hallinnoija
- **Sosiaalialan osaamiskeskus Satakunnassa** (Pikassos Oy)
- **Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskus** (SONet BOTNIA)
- **Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området** (FSKC)
- **Porin kaupunki, Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikkö**
- **VSSH Turun yliopistollinen keskussairaala, psykiatrian toimialue**
- **Turun kaupunki**

Hankkeen tavoitteet

- **Tavoite 1: Lastensuojelun asiakkaana olevat lapset ja nuoret saavat nykyistä paremman tuen koulunkäyntiinsä sekä tarvitsemansa mielenterveys- ja päihdepalvelut.** Yhteistyö sijaishuoltoa tarjoavan perheen tai laitoksen, lapsen ja koulun välillä on kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä tukevaa. Lapsen kokemukset, voimavarat ja ihmissuhteet huomioidaan systemisen viitekehyksen mukaisesti. Lapsi tulee kuulluksi ja kohdelluksi yksilöllisine tarpeineen ja myös kokemuksiansa, elämänsä ja ihmissuhteidensa kautta.
- **Tavoite 2: Lastensuojelun monialainen osaaminen ja tietoon perustuva työskentely vahvistuu.** Tiimityöskentelyn ja tiiviin asiakastyön avulla pyritään lapsen ja perheen tilanteen syvällisempään ja yhteiseen ymmärtämiseen ja sitä kautta vaikuttavampaan lastensuojelutyöhön. Yhteistyötä tulee hankkeen avulla pyrkiä tiivistämään niin organisaation, operatiivisen toiminnan kuin yksilöiden tasollakin. Viitekehyksenä toimii systemisen lastensuojelun malli.
- **Tavoite 3: Lastensuojelun piirissä olevien lasten ja nuorten osallisuus ja vaikuttamisen mahdollisuudet lisääntyvät.** Yhteistyöskentelyä ja -kehittämistä lastensuojelun kokemusasiantuntijoiden kanssa toteutetaan alueella nykyistä tiiviimmin ja noudattaen hyviä käytäntöjä. Kokemusasiantuntijat otetaan mukaan lastensuojelun kehittämistyöhön muiden asiantuntijaryhmien kanssa tasavertaisina kumppaneina, eettisen työskentelyn periaatteet huomioiden.

Lastensuojelu ja mielenterveys

Minna Huisman
Lasten mielenterveyden erityissuunnittelija
minna.huisman@vasso.fi

Aliisa Kuronen
lastensuojelun erityisasiantuntija
aliisa.kuronen@vasso.fi

Lastensuojelun ja mielenterveys / Varsinais-Suomi

Tavoitteet hankesuunnitelmassa	Toteuttamissuunnitelma	Juurruttaminen / levittäminen
Lastensuojelun asiakkaana olevat lapset ja nuoret saavat tarvitsemansa mielenterveys- ja päihdepalvelut.	Lastensuojelulaitosten ja psykiatrian osastojen välinen tiedonkulku; sähköinen lomake ja tiedonkulun rakenteet	Pilotointi Turussa, laajentaminen muualle Varsinais-Suomeen. Myös perhehoito. Esitellään toimintamalli Porin ja Vaasan osastoille ja lastensuojeluun, käyttöönotto siellä?
	Lastensuojelun ja lasten- ja nuorisopsykiatrian välinen systeminen verkostotyö	
	Sijaishuoltoon siirtyvien lasten terveystarkastusten mallintaminen	Kehitetään koko hankealueelle.

Soteakatemia: Lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian yhteisasiakkuus

Lastensuojelu, sivistystoimi ja varhaiskasvatus

Petra Ahonen,
lastensuojelun erityisasiantuntija
petra.ahonen@pikassos.fi

Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikkö

Koulun, varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhdyspinta/ Satakunta

Tavoitteet hankesuunnitelmassa	Toteuttamissuunnitelma	Juurruttaminen / levittäminen
Lastensuojelun asiakkaana olevat lapset ja nuoret saavat nykyistä paremman tuen koulunkäyntiinsä. Yhteistyö sijaishuoltoa tarjoavan perheen tai laitoksen, lapsen ja koulun välillä on kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä tukevaa.	Mind me –koulutus ja pilotointi (koulu kuuluu kaikille) Pesäpuun toteuttamana; pilottikunta Pori ja lastensuojelulaitoksen yhteydessä toimivat kunnalliset kouluyksiköt Kankaanpäässä, Eurassa ja Ulvilassa. Sisukas-mallin pilotointi Porissa.	Sparraajat Lauste Varsinais-Suomessa ja Lagmansgårdens Pohjanmaalla. Työpajat (5) koko hankealueella. Pilotoinnin tulosten levittäminen hankealueelle.
	Toimintamallien kehittäminen kouluikäikäymättömyyteen systeemiseen toimintamalliin perustuen.	
	Lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyön mallin pilotointi; pilottina Rauma.	Raisio ja Pietarsaari mukana työryhmässä.

Lastensuojelu ja päihdepalvelut

Emmi Hakala
Kehittäjäsosiaalityöntekijä
emmi.hakala@seamk.fi

Siv Kola
Kehittäjäsosiaalityöntekijä
siv.kola@seamk.fi

Lastensuojelu ja päihdepalvelut / Pohjanmaa

Tavoitteet hankesuunnitelmassa	Toteuttamissuunnitelma	Juurruttaminen / levittäminen
Lastensuojelun asiakkaana olevat lapset ja nuoret saavat tarvitsemansa mielenterveys- ja päihdepalvelut.	Toimivien nuorten päihdeinterventio- ja hoitomallien kartoittaminen ja pilotointi	Pilotoinnin jälkeen toimintamallin laajentaminen muihin maakuntiin / kuntiin.
	Vertaisryhmien nuorille ja vanhemmille käynnistäminen livenä ja verkossa molemmilla kielillä.	Ruotsinkielinen koko hankealueella. Suomenkielinen ensin Pohjanmaalla, pilotin jälkeen toimintamallin laajentaminen muihin maakuntiin.
	Päihdeseminaari	Koko hankealueelle (hybridi).
	Sijaishuollon aikaisen päihdehuollon kehittäminen; päihdepalveluiden jalkautumisen pilotit sijaishuollon yksiköihin?	Kehittäminen koko hanke-alueella.
	Kokemusasiantuntijoiden käyttö päihdepalveluiden kohdalla 1) lastensuojelun avohuollossa 2) sijaishuollossa päihdeongelmien	Pilotoinnin jälkeen toimintamallin laajentaminen muihin maakuntiin / kuntiin.

Osallisuus ja kokemusasiantuntijuus

Aliisa Kuronen
lastensuojelun erityisasiantuntija
aliisa.kuronen@vasso.fi

Kirsi Leppänen
sosiaaliohjaaja
kirsi.leppanen@porinperusturva.fi

Osallisuus

Tavoitteet hankesuunnitelmassa	Toteuttamissuunnitelma
Lastensuojelun piirissä olevien lasten ja nuorten osallisuus ja vaikuttamisen mahdollisuudet lisääntyvät.	Nuorten viestien saattaminen sosiaalityöntekijöille? Kokemusasiantuntijat mukaan syty-koulutukseen, blogi-teksti.
	Veturoinnin kanssa yhteistyössä foorumi ammattilaisille.
	Blogi
	Keskustelutilaisuus päättäjille
	Koulutusta kokemusasiantuntijoiden käyttämisestä ammattilaisille
	Kokemusasiantuntijatoiminnan käynnistäminen Pohjanmaalla
	Ruotsinkielinen kokemusasiantuntijaryhmä verkossa
	Osallisuus hankkeen kehittämistyössä, osallistuminen työryhmiin, kehittämistyöhön, syty-koulutuksiin yms.

Systeminen työote

Saija Westerlund-Cook
Systemisen työotteen
erityissuunnittelija
saija.westerlund-cook@vasso.fi

Siv Kola
Kehittäjäsosiaalityöntekijä
siv.kola@seamk.fi

Petra Ahonen
Lastensuojelun erityisasiantuntija
petra.ahonen@pikassos.fi

Marika Ahonen
Lastensuojelun erityisasiantuntija
marika.ahonen@turku.fi

Systemisen toimintamallin juurruttaminen

Tavoitteet hankesuunnitelmassa	Toteuttamissuunnitelma (suomi / ruotsi)
<p>Lastensuojelun monialainen osaaminen ja tietoon perustuva työskentely vahvistuu. Tiimityöskentelyn ja tiiviin asiakastyön avulla pyritään lapsen ja perheen tilanteen syvällisempään ja yhteiseen ymmärtämiseen ja sitä kautta vaikuttavampaan lastensuojelutyöhön.</p> <p>Yhteistyötä tulee hankkeen avulla pyrkiä tiivistämään niin organisaation, operatiivisen toiminnan kuin yksilöiden tasollakin.</p> <p>Viitekehystenä toimii systemisen lastensuojelun malli.</p>	Syty-peruskoulutus kouluttamattomille kunnille, jo koulutettujen kuntien uusille työntekijöille (ls ja shl)
	Syty-tiimien täydennyskoulutukset ja / tai boostipäivät
	Johdatus systemisyyteen –pilotit lastensuojelulaitoksille (koko hankealue) ja Rauman perhekeskukseen
	Johdatus systemisyyteen johdolle
	Lastensuojelun ja yhdyspintojen teematyöpajat: päihde, mielenterveys, koulu, varhaiskasvatus ja sosiaalityön muut palvelut
	Konsultoitien tapaamiset ja klinikoiden tapaamiset maakunnittain ja kerran vuodessa koko hankealueen yhteinen.
<i>Mahdollisesti: Arviointimittareiden pilotointi yhteistyössä THL:n kanssa</i>	

Seuraa hankkeen etenemistä:

Twitter:

[@tophanke](#)

Tilaa uutiskirjeemme:

<http://eepurl.com/hlZh65>

Hanke-esittely Vasson verkkosivuilla:

www.vasso.fi/hankkeet/tuki-oikeasta-paikasta-top/

Verkkosivut tulossa!

TURVALLISUUS

LUOTTAMUS

ERITYINEN ELÄMÄ

MIELEKKYYS

Satanuoret...

- Sijoitettuna olleet lapset/nuoret pohtivat **LOS:n** toteutumista sijoitettujen lasten osalta. Työskentelyn tuloksena löytyi kolme välttämätöntä asiaa, joiden yhtäaikainen toteutus antaa myös sijoitetuille lapsille mahdollisuuden omaan erityiseen elämään.
- Nämä ovat luottamus, mielekkyys ja turvallisuus

Projektipäällikkö

Marika Ahonen
Systeeminen työote
marika.ahonen@turku.fi

Petra Ahonen
Lastensuojelun erityissuunnittelija
petra.ahonen@pikassos.fi

Arttu Ala-Jokimäki
Projektisihteri
arttu.ala-jokimaki@vasso.fi

Veronica Salovaara
veronica.salovaara@fskc.fi

Emmi Hakala
Kehittäjäsosiaalityöntekijä
emmi.hakala@seamk.fi

Minna Huisman
Lasten mielenterveyden
erityissuunnittelija
minna.huisman@vasso.fi

Siv Kola
Kehittäjäsosiaalityöntekijä
siv.kola@seamk.fi

Satakunnan lastensuojelun
kehittämisyksikkö

Riku Wallin
Projektisihteri
riku.wallin@vasso.fi

Reeta Valta
Suunnittelija
reeta.valta@vasso.fi

Saija Westerlund-Cook
Systeemisen työotteen
erityissuunnittelija
saija.westerlund-cook@vasso.fi

Vip-kinkereiden ”päätosvirsi” ja
kehittämistoiminnan jatkoaskeleet

**KOHTAAMINEN
ON ALKU...**

**MUTTA SEN
LISÄKSI ...**

Auta mua!

Kuulumaan ryhmään

Tulemaan toimeen toisten kanssa

Oppimaan

Tuntemaan oloni turvalliseksi

Luottamaan aikuisiin

Suunnittelemaan tulevaisuutta

Näkemään toivoa

t. Jesse

Jesseä tukevan koulun TOP 10

1. Inkluisio on totta asenteissa, puheessa, toimintamalleissa ja käytänteissä.
2. Oppimisen tavoitteet ovat Jessen kokoiset.
3. Hyvinvointitaitoja, tunne- ja sosiaalisia taitoja harjoitellaan tietoisesti joka päivä. Työrauha on yhteisön asia.
4. Aikuiset ja lapset ymmärtävät, miten trauma näkyy Jessen käyttäytymisessä. He osaavat tukea Jesseä.
5. Interventiopankki on ajantasainen ja valuuttaa hankitaan lisää.

Jesseä tukevan koulun TOP 10

Aikuiset:

6. tietävät tehtävänsä ja tunnistavat yhdyspinnat, missä monialaisuus on **MUST**.
7. arvostavat ja tukevat Jessen huoltajia ja syntymävanhempia, koska heidän jaksamisensa auttaa Jesseä.
8. konsultoivat opiskeluhuollon ammattilaisia ja lastensuojelun työntekijöitä matalalla kynnyksellä.
9. luottavat siihen, että opiskeluhuollon ohjausryhmä johtaa monialaista yhteistyötä ja omaavoo tavoitteiden toteutumista.
10. **Päätäjät** jakavat kirstusta lasten, nuorten ja perheiden tukeen – tietoon ja indikaattoreihin perustuen.

Kun Jesse
kiinnittyy
kouluun,
hän kiinnittyy
myös
yhteiskuntaan.

Vaikeissakaan tilanteissa sinun ei tarvitse työskennellä yksin.
Yhteinen toimintakulttuuri kantaa. Yhteinen ei ole: ”sinä ja ne muut”.

Vip-verkosto Sijoitetut lapset -teemaryhmän aineistot

Videot Vaatutoimijoista

Vaatu-konsultaatio

Vaativa konsultaatio on Vaatu-toimijoiden yhdessä tuottama moniammatillinen konsultaatiopalvelu varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen järjestämisen tueksi vaativissa oppimisen ja koulunkäynnin tilanteissa.

Vuoden 2021 aikana käynnistyy neljän Vaatu-toimijan tuottaman moniammatillisen konsultaatiopalvelun pilotointi esi- ja perusopetukseen.

Konsultaation tarkoituksena on löytää yhdessä oppilaan lähikoulun kanssa ratkaisuja lapsen tai nuoren erityisen vaativiin tilanteisiin sekä vahvistaa paikallista pedagogista osaamista ja tukea sekä monialaista yhteistyötä.

Palautekysely

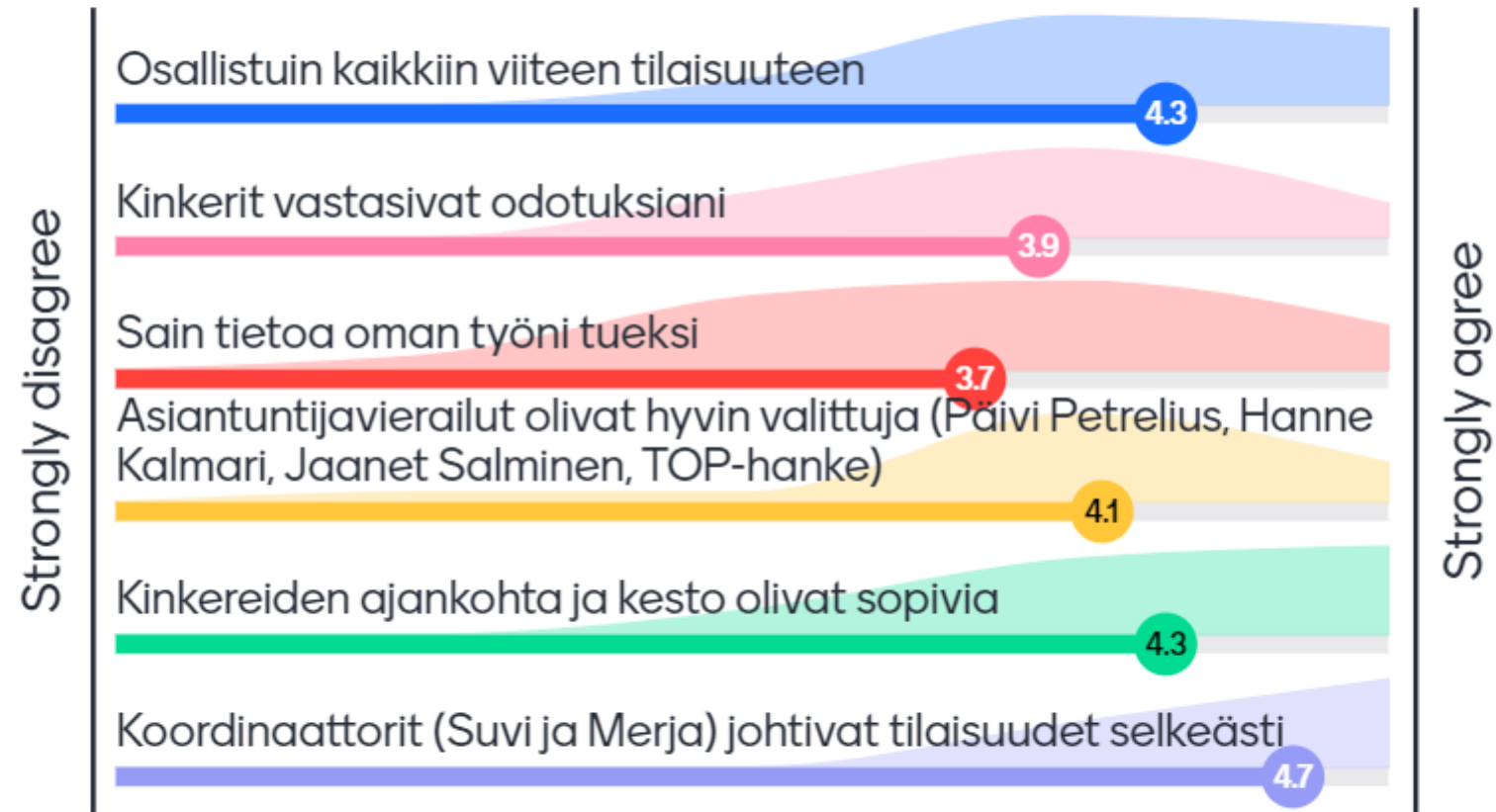
<https://www.menti.com/g53mtdberp>

Suvi Sankinen
Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri
suvi.sankinen@valteri.fi

Merja Koivisto
Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri
merja.koivisto@valteri.fi

Mitä mieltä olet VIP-kinkereiden kokonaisuudesta?

Käsite	Määritelmä
Inklusio	Kaikki oppilaat käyvät koulua yhdessä ja yhteinen opetus on järjestetty oppilaiden yksilöllisten edellytysten mukaisesti. Jokainen oppilas ja henkilökunnan jäsen tuntee olevansa hyväksytty ja arvostettu yhteisössään. Inklusiivisessa koulussa sekä käytänteet, asenteet ja uskomukset tukevat inklusion toteutumista.
Lähikouluperiaate	Lähikouluperiaate tarkoittaa sitä, että oppilas voi käydä lähikouluun eli sitä koulua, jonka oppilaaksi hän asuinpaikkansa perusteella kuuluu. Tuki annetaan oppilaalle ensisijaisesti omassa opetusryhmässä ja koulussa erilaisin joustavin järjestelyin, ellei oppilaan etu tuen antamiseksi välttämättä edellytä oppilaan siirtämistä toiseen opetusryhmään tai kouluun.
Opiskeluhoolto	Yhteinen termi termeille oppilas- ja opiskelijahuolto
Moniammatillinen yhteistyö	Saman toimialan ja saman sektorin eri ammattiryhmien välistä yhteistyötä.
Monialainen yhteistyö	Eri sektoreiden ja toimialojen välistä yhteistyötä.
Perustason palvelut "Matalan kynnyksen palvelut"	Ongelmia ja sairauksia ehkäisevät palvelut sekä suojaavia tekijöitä vahvistavat palvelut: Neuvolat, perhetyö, varhaiskasvatus, koulu, opiskeluhoolto , digitaaliset palvelumahdollisuudet, järjestöjen, seurakuntien ja vertaistuen palvelut, vanhemmuuden ja parisuhteen tuki, eropalvelut
Erityistason palvelut	Palveluita erityistä tukea ja hoitoa tarvitseville lapsille, nuorille ja perheille. Palveluihin kuuluvat lastensuojelu, erikoissairaanhoido, vammaispalvelut, Lastensuojelun vaativat erityispalvelut, vaativat lasten- ja nuorisopsykiatriset palvelut, rikosseuraamusten piiriin joutuneiden palvelut, vaativat maahanmuuttajien ja turvapaikanhakijoiden palvelut ja vaativat päihdepalvelut
Näyttöön perustuvat opetusmenetelmät Toissijainen lähde: NMI	Näyttöön perustuvilla käytännöillä tarkoitetaan opetusmenetelmiä, joiden vaikuttavuus ja tehokkuus on tutkittua. Näyttöön perustuviksi käytännöiksi voidaan kutsua sellaisia menetelmiä, jotka läpäisevät tiukat laadulliset, määrälliset ja tunnistettujen vaikutusten kokoon liittyvät kriteerit. Kriteerit varmistavat, että menetelmiä hyödyntämällä oppimistuloksia voidaan merkittävästi parantaa. Näyttöön perustuvien käytäntöjen tutkimus painottuu kokeellisiin tutkimuksiin, sillä ne soveltuvat parhaiten syy-seuraussuhteiden osoittamiseen, joka on olennaista tuen keinojen vaikuttavuuden tutkimisessa). Tutkimukset voidaan toteuttaa ryhmätutkimuksena tai yksittäistapaustutkimuksena.
Näyttöön perustuvat menetelmät ja toimintamallit	Näyttöön perustuva interventio tai työmenetelmä on näyttöön perustuvaa käytäntöä tai toimintaa suppeampi käsite. Työmenetelmää voidaan kutsua näyttöön perustuvaksi silloin, kun sen on osoitettu toimivan tietyn häiriön tai ongelman hoidossa tai ennaltaehkäisyssä tietyn populaation parissa kontrolliryhmään verrattuna. https://kasvuntuki.fi/implementointiopas/2-kasitteita-tutkimusta-ja-teoriaa/

Käsite	määritelmä
<p>VIP-verkosto ja kehittämistoiminta</p> <p>vip-verkosto.fi VIDEO: VIP kahdessa minuutissa</p>	<p>Vip-palveluverkosto muodostuu eri hallintokunnista ja toimijoista, jotka yhdessä luovat vaativan erityisen tuen kattavan ja monialaisen ohjaus- ja palveluverkoston. Palveluverkosto tarjoaa lapselle ja nuorelle saadaan sopivat täsmäpalvelut oikea-aikaisesti ja joustavasti.</p> <p>VIP-Kehittämistoiminnan tavoitteena on yhdistää ja syventää vaativan erityisen tuen osaamisen alueellisia voimavaroja ja vastata nykyistä joustavammin ja monipuolisemmin verkoston piirissä olevien oppilaiden ja heidän opettajiensa tarpeisiin. Matalan kynnyksen palvelut pyritään tuomaan jo varhaisessa vaiheessa lasten ja nuorten omiin toimintaympäristöihin, kuten lähikouluihin. Ennaltaehkäisevä työote painottuu toiminnassa, jonka vakiinnuttaminen on pitkän tähtäyksen tavoite.</p>
<p>Vaativaa tukea tarvitsevat lapset, nuoret ja perheet</p> <p>Vaativa erityinen tuki Aino Äikäs</p>	<p>Vaativaa ja moniammatillista tukea tarvitsevat lapset ja nuoret, joilla on vakavia psyykkisiä pulmia, moni- tai vaikeavammaisuutta, kehitysvammadiagnoosi tai autismin kirjoa. Osalla lapsista on pidennetty oppivelvollisuus tai oppilaita, joilla on PoL:n 18 §:n mukaisia erityisiä opetusjärjestelyitä. Lasten, nuorten ja perheiden tukeminen vaatii heidän kanssaan työskenteleviltä aikuisilta monialaista yhdessä tekemistä, uusia toimintamalleja ja osaamisen jakamista.</p>
<p>Kuntoutus</p>	<p>Kehityksen poikkeavuuksien aiheuttaman haitan lieventämistä, lapsen kehityksen ja kasvatuksen sekä perheen tukemista.</p>
<p>Interventio</p>	<p>Interventio-ohjelman tavoitteet voidaan jakaa karkeasti kahteen osaan: toisissa interventio-ohjelmissa pyritään ehkäisemään oppimisvaikeuksien syntymistä ja toisissa tavoitteena on oppimisvaikeuksiin liittyvien oppimispulmien lieventäminen. https://blogs.helsinki.fi/thinkmath/tietopalvelu/interventio/erityispedagoginen-interventio/ Toimenpide jolla pyritään vaikuttamaan yksilön tai ryhmän terveydentilaan tai käyttäytymiseen. https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=Ilt01376</p>
<p>Osaamis- ja tukikeskus OT</p>	<p>OT-keskus on kehitteillä oleva verkostomainen monialainen osaamis- ja tukikeskus erityistason vaativia palveluja tarvitseville lapsille, nuorille ja heidän perheilleen. Suunnitelmana on, että Suomessa toimii viisi OT-keskusta. OT-keskukset tulevat toimimaan sote-yhteistyöalueilla tehden monialaista yhteistyötä yli maakuntarajojen.</p>